

בה"י
שנה ב'
גליון
ע"ה

גליון המאיר

פרשת
ויקרא
תשפ"ג

פנינים יקרים, רעיונות מכריקים, סיפורים נפלאים,
מהוך שיעורי הרב הגאון המשפיע,
פה מפיק מרגליות
רבי מאיר צוויבל שליט"א
מחבר ספרי נר המאיר

מאמר המאיר

פניני המאיר

הקרבת קרבנות בזמן הזה על ידי גמילות חסדים

גמילות חסדים מכפרת כמו קרבנות

בפרשתן 'אדם כי יקריב מכם קרבן' (ויקרא א ב) ובבעלי התוספות 'מכם מגופכם' ונבאר כי ד' הטובה עלינו.

ונקדים לבאר ענין הקרבנות היאך שייך ענין זה אצלנו, וכיצד נוכל גם אנו להקריב קרבנות וזכות לכפרת עוונות אחר שאין לנו עתה בית המקדש. דהנה מצינו בחז"ל ענין נוסף ששווה לקרבנות, והוא במדרש (ילקוט ש רמז תקכב) וז"ל: 'פעם אחת היה רבן יוחנן בן זכאי מהלך בירושלים, והיה רבי יהושע מהלך אחריו. ראה בית המקדש שהוא חרב, אמר אוי לנו על הבית שחרב, מקום שמתכפרין בו עונותינו. אמר לו רבן יוחנן בן זכאי, בני, אל ירע לך, שיש לנו כפרה אחרת שהיא כמותה. ואיזה, זה גמילות חסדים' ע"כ.

התורה שלומדים בחדר אצל המלמד מליץ יושר בעדינו

בסידור 'כתר הנורא' ביאר את פסוקי הזכרונות שאומרים בראש השנה, 'זכרתי לך חסד נעורייך וגו', וזכרתי אני את בריתי אותך בימי נעורייך, הבן יקיר לי אפרים וגו', דהענין הוא שאנו מבקשים מן הקדוש ברוך הוא שיזכור לנו ביום הדין את התורה שלמדנו בנעורינו, כאשר היה עדיין הבל פה שאין בו חטא, ויחון אותנו בזכותה, כי האותיות שלמדנו אז הם יסוד כל התורה והתפילות. עיי"ש.

יש לומר שמפני זה פותח המדרש (ויקרא ב א) בריש פרשת הקרבנות עם הפסוק (ירמיה לא ט) 'הבן יקיר לי אפרים וגו', כי תחילת לימוד התורה עם התינוקות של בית רבן הוא בפרשה זו, על כן פתחו בפסוק זה להורות שה' יתברך זוכר לנו את התורה של ימי נעורינו, שהיה הבל פה שאין בו חטא, ומרחם עלינו בעבורו.

רוח, שהוא המדרגה הנעלית שבגמילות חסדים, כמו שאמרו בגמרא (כתובות קיא): 'טוב המלביץ שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב'. וזהו שפתח הכתוב בפרשתן 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה', מכם היינו מגופכם, כנ"ל, והיינו על ידי שגומל חסד בגופו ומשמח אחרים, שזה נחשב לו כאילו הקריב קרבן.

שני הבדחנים שהיו בני עולם הבא

ומעלת המשמח את חבירו הוא רב ועצום עד מאוד, וכדמצינו בגמרא (תענית כב) גבי רב ברוקא חוואה שהיה עובר בשוק ואליהו הנביא עמו, ושאל אותו רב ברוקא 'האם יש כאן בשוק אחד שהוא בן עולם הבא? אמר לו לאו, אדהכי והכי חלפו שם שני אנשים, אמר אליהו הנביא 'אלו הם בני עולם הבא', הלך רב ברוקא אליהם ושאלם מה

מעשיהם, אמרו לו 'אנשים בדחנים אנחנו, ומשמחים אנשים עצבים, ועוד, כאשר אנו רואים מחלוקת בין שני אנשים אנו טורחים ומשמחים אותם במילי דבדיחותא עד

'דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (ויקרא א ב), ובמדרש (ויקרא ב א): 'זהו שאמר הכתוב (ירמיה לא ט) 'הבן יקיר לי אפרים וגו'.

ונקדים לפרש הפסוק 'הבן יקיר לי וגו', דהנה הטור בהלכות ראש השנה (סי תקפ"ה) כתב ש'שופר' ראשי תיבות 'אין שטן ואין פגע רע', והקשה הט"ז, הלא חסר א', והוא ראשי תיבות 'שטן ואין פגע רע', עיי"ש. ונראה לתרץ על פי מה שהביא בספר דבש לפי להחיד"א ז"ל (עוד גימטריאות) בשם גורי האר"י שאם עושים גימטריא וחסר אחד לחשבון אינו מעכב, וראיה מן התורה, דכתיב (בראשית מח ה) 'אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי', ודורשי רשימות פירשו (עיי' בעה"ט שם) ש'אפרים ומנשה' בגימטריא כמו 'ראובן ושמעון', וכשמדקדקים בחשבון נמצא 'ראובן ושמעון' חסד חז, אלא מכאן ראיה שאחד אינו מעכב ומחשבים עם הכולל. ע"כ.

לפי זה אפשר ליישב קושיית הט"ז, כי הרי אם מוסיפים את הכולל לתיבת 'שופר' נעשה כאילו היה כתוב 'אשופר', ונמצא ראשי תיבות 'אין שטן ואין פגע רע'. מעתה יתבאר הכתוב כמין חומה, 'הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים', שאע"פ שאפרים הוא רק נכד של יעקב, עם כל זה נחשב כבן ממש כמו ראובן ושמעון, כי מידי דברי בו זכור אזכרנו עו"ד, דמוה חזינו שאפשר להוסיף עוד על חשבון הגימטריא ולצרף גם את הכולל, על כן 'חם ארחמנו נאום ה', כי לפי זה נמצא שאפשר להוסיף את הכולל על תיבת 'שופר' באופן שהיה 'אין שטן ואין פגע רע'.

והנה, כתבו בספ"ק שמצוות מילה מבטלת את הדינים, כי 'מילה' עם הכולל בגימטריא 'אלקים', ומה מתוק לפי זה מה שכתב בשו"ע (או"ח סי' תקפ"ד) שאם

מאמר המאריך

פניני המאריך

יש ברית מילה בראש השנה מלין קודם תקיעת שופר, ובטורי זהב שם כתב: 'שמעתי שהגאון הרב מוהר"ר פייביש מקראקא ז"ל היה מל בראש השנה, ולא קינח פיו אחר המילה, אלא בפה המלוכלך בדם מילה תקע בשופר, לערב מצות מילה בשופר ע"כ. ולפי האמור מובן היטב הקשר בין המילה לשופר, כי כמו שהמילה ממתקת את הדינים על ידי שמוסיפים לו את הכולל, כן השופר ממתיק את הדינים על ידי הכולל, שנעשה ראשי תיבות 'אין ששן ואין פגע רע', וזה מגלה על זה.

ובזה יבאר המדרש בפרשתו: 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה' זהו שאמר הכתוב 'הבן יקיר לי וגו', דהנה כתבו בעלי התוספות ש'מכם' היינו מגופכם, וקאי על מצוות מילה שהאדם מסיר ערלתו מגופו ונחשב כמו קרבן לה', והרי סגולת מצוה זו שממתקת את הדינים, על ידי הכולל שמוסיפים לחשבון, כמו שנתבאר. ולזה פתח המדרש 'זהו שאמר הכתוב 'הבן יקיר לי אפרים', כי מאפרים חזינן שאפשר להוסיף את הכולל לחשבון הגמטריא, וממילא עולה 'מילה' כמנין 'אלקים' וממתיק את הדינים. והבן.

*

כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' (ויקרא ב' י"א)

מעשה באחד שעבר לפני התיבה אצל הרה"ק ר' יעקב מפשעווארסק זצ"ל, ובברכת אתה חונן אמר 'חננו מאתך דעה בינה והשכל חכמה בינה ודעת', לצאת ידי כל הנוסחאות, אחר התפילה פנה אליו הרה"ק ואמר לו בצחות, 'אם אתה חושש לכל הנוסחאות היה לך להוסיף גם בברכת רפאנו 'ארוכה ומרפא וכו' רפואה שלמה וכו', דהרי מקרא מלא דיבר הכתוב (קהלת א' ה') 'וסיף דעת יוסיף מכאוב...'

והנה, 'דבש' ראשי תיבות 'דעה בינה שכל', ו'שאור' ראשי תיבות 'ארוכה ומרפא רפואה שלמה', ונראה לרמז על פי זה לשונם של חז"ל בסדר הקטורת 'כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה', כי הנה 'קח לך סמים', סופי תיבות 'חכם', והיינו שהקטורת היא כנגד החכמה, ולזה תמה התנא, 'למה אין מערבין בה דבש', שעניינה היא חכמה יתירה, כנ"ל. על זה תירץ שאם יכניסו דבש יצטרכו להכניס גם שאור, כי יוסיף דעת יוסיף מכאוב, והתורה אמרה 'כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה'.

טיול בפרדס (אותו ו' ד"ה ושמת) הוסיף, שישם זה עולה בגימטריא שפ"ח, והוא מרומז במה שאמרו (ברכות נה.) 'כל זמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על ישראל, ועכשיו שולחנו של אדם מכפר', כי שלחן בגימטריא שפ"ח, והוא מכפר העוון ומציל מהרהורים רעים שלא יבואו.

ולדרכינו יאמר, שגם תיבת 'משמח' בגימטריא שפ"ח, וכשם שהשלחן מכפר ומציל מהרהור, כן גם המשמח את חבירו מסייעים לו מן השמים להנצל מכל מכל הרהור חטא ועוון, ולכן היו שני הבדחנים בני עולם הבא, כי היה להם הכח של זה השם שמשמרם מכל הרהור עבירה. ויש להוסיף רמז לדבר, דמצוה שפ"ח מתרי"ג מצוות הוא האיסור של 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', כי בזה השם זוכים לשמור על הני תרי סרסורי שלא ימשיכו לעבירה.

ובזה יתבאר נוסח הזמר 'שושנת יעקב צהלה ושמח"ה בראותם יחד תכלת מרדכי', שכנסת ישראל זכו להגיע למדרגת משמ"ח, שסגולתו כמו ראיית התכלת שמבואר בפסוק שמציל מלתור אחרי לבבכם ואחרי עיניכם.

שעושים שלום בניהם! הנה כי כן מכל בני השוק לא היו בני עולם הבא אלא אלו השניים, בעבור המעלה הגדולה שנמצאה בהם שהם משמחים אחרים.

וביאור הדבר כתב ב'תורת חיים', דלכאורה הרי כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, ובמה נתייחדו שני אלו. אכן, הענין הוא, כי אין הכי נמי שלכל אחד מישראל ישנו חלק בגן עדן, אך בכדי להגיע לשם עליו לעבור דרך ארוכה של זיכון אחר זיכון ביסורי גיהנום ושאר עונשים, ורק אחר כך זוכה להגיע אל המנוחה ואל הנחלה, ורב ברוקא שאל את אליהו אם ישנו אחד שיכול להכנס מיד לגן עדן, ובזה נתייחדו כי אם אלו שני הבדחנים.

המשמח אחרים ניצול מהרהורים רעים

וי"ל בטעמא דמילתא דהמשמח אחרים שכרו כ"כ גדול שזוכה ליכנס מיד לגן עדן, על פי מה שכתב בספר משנת חסידים (מס' שארית יום א') שישנו שם 'גדשנא"ל, והרוצה להנצל מהרהורים רעים יכתוב שם זה על קלף, ובכל עת נסיון יעיין בו וינצל. ובספר

הנהגת הבית באופן שיגדלו ממנו בנים כשרים האומרים תיקון חצות

מסופר על רבה של ירושלים הגאון ר' יוסף חיים זאנענפעלד זצ"ל, שבתקופתו שלחו המשכילים שליח לארץ ישראל על מנת לייסד שם תלמוד תורה שישלבו שם לימודי קודש עם יחד לימודי חול, ר' יוסף חיים ז"ל ראה מיד את החורבן שבדבר, ויצא במלחמת חרמה נגדו, והזהיר לבל יהיו איש לשלוח את בנו לתלמוד תורה זה, השליח, שהיה נראה כלפי חוץ כאיש ירא וחרד, וגם היה תלמיד חכם ואיש נבדח, כנס לר' יוסף חיים ז"ל וניסה לשכנעו שישלק את התנגדותו, הוא הציג בפניו את תוכן הלימודים שילמדו בתלמוד התורה שלו ושאלו: 'יאמר לי הרב מה פסול מצא במוסד שלי, וכי לא מוטב להקנות לתלמידים בנוסף ללימוד התורה גם מקצוע נכבד שיפרנסם בבוא העת?! היכן מופיע בשולחן ערוך שום סעיף המתנגד לסדר זה?!'

נענה ר' יוסף חיים ושאלו: 'אמור לי, האם סבור אתה שיצא מבית ספרך תלמיד שיאמר תיקון חצות? השיב האיש בשלילה, הוא עתיד להוציא בעלי בתים יראים ושלמים, אך בעלי תיקון חצות לא יצאו ממוסד זה. אמר לו ר' יוסף חיים: 'הלוא בסימן הראשון בשולחן ערוך (ס"א) איתא 'ראוי לכל ירא שמים להיות מיצר ודואג על חורבן בית המקדש', והרי אפילו בתלמודי התורה שלנו שמחנכים על טהרת הקודש יוצאים בקושי אחד מני אלף שעושים תיקון חצות, אך על כל פנים אנו מחנכים אותם באופן כזה שיתכן שיצא מביניהם תלמידים שיאמרו תיקון חצות, אך מן המוסד שלך לפי דבריך לא יצאו כלל אנשים שיאמרו תיקון חצות, נמצא שמתבטל סעיף בשולחן ערוך.'

ויש לרמז דבר זה בנוסח הפזמון בזמר 'ברוך קל עליון', 'השומר שבת הבן עם הבת לקל ירצו כמנוחה על מחבת', 'מחבת' נוטריקון 'בן מ'קונן תיקון חצות', כי הנה הנהגת הבית צריכה להיות באופן שיצאו משם בנים יראי שמים שיאמרו תיקון חצות ויקוננו על חורבן הבית, וגם הבנות יהיו כאלו שיגדלו את בניהם באופן הנ"ל, זהו שאמר 'הבן עם הבת לקל ירצו כמנוחה', אימתו, כאשר 'על מחבת', שיגדלו בתורה ויראת שמים באופן שיאמרו תיקון חצות.

מאמר השבת

יש לחשוב בכל שבת כאילו הוא שבת היחיד בעולם

הרה"ק רבי מענדל מוויטעפסק זצ"ל היה נוהג לומר בכל שבת, ששבת זו היא שבת שלא היתה מעולם, ולא תהיה שוב לעולם. ובספרה"ק ישמח משה (כי תשא) האריך בנקודה זו, וכתב שכל שבת יש לה אות מיוחדת בתורה המתייחסת לה לעצמה וממנה מתפשטת ההארה לכל העולם, והארה מיוחדת זו לא האירה עדיין מעת בריאת העולם וגם לא תאיר יותר עד עולם, כי לשבת הבאה ישנה הארה אחרת המיוחדת לה בפני עצמה לפי האות שלה. ובה ביאר מאמר חז"ל בביצה (טז) 'שבת וינפש (שמות לא ז), כיון ששבת ווי אבדה נפש', ולכאורה מהו גדל האבידה, הלא לשבת הבאה תחזור, אך לפי האמור מבואר היטב, כי הנפש של שבת זו אבדה, ושוב לא תחזור לעולם. וממילא יש לו להאדם להזהר בכל שבת לענגה ולשמרה כראוי, כי כל שבת היא עולם בפני עצמה.

הוסיף עוד, דידוע שישנם שישים ריבוא אותיות לתורה, וכל איש ישראל יש לו אות מיוחדת לעצמו שהיא שורש חיותו, וצריך לדעת שבאותו שבת של האות שלו השפעתו גדולה עד מאוד, כי אם חלילה מחלל את השבת הלוה אזי הוא פוגם בעצם יסוד השבת, ופוגע בכל כלל ישראל, שסותם את עצם האור שלא תאיר להם. ולעומת זאת, אם שומר את השבת כראוי, אזי שכרו הרבה מאוד כפול ומכופל משאר שבתות, שהרי הוסיף כח והארה בעצם השבת ההיא. והנה, הלא אין האדם יכול לדעת איזהו השבת של האות שלו, ממילא יש לו להזהר בכל שבת ושבת לקדשה כראוי, כי שמא זו היא השבת שמתייחסת אליו, ואם משמרה בקדושה ובטהרה הרי יוכל לחקן יותר ויותר ממה שיוכל לתקן בכל ימי חייו אף אם יחיה אלף שנים! וכן להיפך ח"ו, וממילא יש לו לחשוש שלא יפסיד אותה בידים. עכתודה"ק. עיי"ש.

ויש לרמז כן במאמר הזוהר של 'כגוונא': 'רזא דשבת איהו שבת דאתאחדת ברזא דאחד', דהיינו שסוד ענין השבת הוא שצריך להתנהג בכל שבת באופן ששבת זו היא השבת היחיד שיש בעולם. והבן.

מאמר המאמר

עשיר ורש, שגם העני שא"א לו לגמול חסד בממונו יש לו אפשרות לשמח בגופו את אחרים, ולזכות לנחלה בלי מצרים.

שלמה המלך שמח בדיבורים טובים יותר מסעודה גדולה

ומעלת זה החסד של המשמח אחרים בדברים גדולה ועדיפה מכל חסד אחר, וכמו דחזינן במדרש משלי (פרשה טו) וז"ל: 'טוב ארוחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה ב' (משלי טו ז), אמר ר' לוי, כנגד מי אמר שלמה פסוק זה, כנגד שני בני אדם שפגעוהו בשעה שירד ממלכותו והיה מחזור על הפתחים בשביל פרנסה, פגעו בו שני בני אדם שהיו מכירין אותו, בא אחד מהם ונשתטח לפניו, ואמר לו אדוני המלך, אם רצונך גלגל עמי היום, מיד הלך עמו והעלהו לעליה וזבח שור, והביאו לפניו מטעמים רבים, והתחיל משמיע לו דברי מלכותו, ואמר לו זכור אתה שעשית כך וכך ביום פלוני כשהיית מלך, מיד כיון שהזכיר לו ימי מלכותו התחיל בוכה וגועה, וכן כל אותה הסעודה, עד שעמד משם שבע מבכייתו, למחר פגע בו חברו, התחיל משתטח לפניו, ואמר לו, אדוני המלך, רצונך שתגלגל עמי היום, אמר לו, שמא אתה מבקש לעשות לי כמו שעשה חברך אתמול, אמר לו,

ובזה יבואר המדרש בפרשת ציצית (תנחומא ס"פ שלח): 'ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם, זה שאמר הכתוב (תהלים צ"א) 'אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה', דהיינו שעל ידי מצוות ציצית, שסגולתה להציל מלתור אחר הרהור הלב ומראית העיניים, זוכים להגיע למדת צדיק יסוד עולם, ומסיים הכתוב 'ולישרי לב שמחה', שגם על ידי השמחה שמשמחים אחרים אפשר לזכות למדה זו, על ידי השם הנ"ל שמציל מהרהור רע.

העני שוה לעשיר ליכנס תיכף לגן עדן ע"י שמשמח אחרים בגופו

ומה נעים לפרש בזה דברי נעים זמירות ישראל (זמירות לליל שבת) נחלת יעקב יירש בלי מצרים נחלה ויכבדוהו עשיר ורש וכו' דהנה מצינו אצל יעקב, 'ויבא יעקב שלם' (בראשית ג' יח) ודרשו חז"ל שלם בגופו ולפי דברינו יתבאר שזכה להיות שלם במדה זו שהקריב את גופו וגמל בה חסד לאחרים, וזה ביאור הפיוט שהיורש מדתו של יעקב לגמול חסד בגופו ולשמח אחרים, יזכה לנחלת עוה"ב בלי מצרים, דהיינו בלי שום צער וזיכוך ביסורי גיהנם, ומסיק ואומר שמדה זו של גמילות חסד בגוף אפשר לזכות בה

הזיעה שמזיעים באפיית המצות נחשב כקרבת לה'

ידוע ומפורסם גדול התועלת והתיקונים הנעשים לנשמתו של האדם על ידי הזיעה שמזיע בעצמו באפיית המצות, ואינו קונה מן השוק, וכן מה שמזיעין במה שמנקין את הבית מן החמץ, שהפליגו על כך רבות בספה"ק.

והנה מבוואר בדברי קדשו של הרה"ק משינאווא ז"ל בדברי יחזקאל פרשת בא, על הפסוק 'היום אתם יוצאים בחודש האביב', היום זה ראש השנה, כידוע, ואמר, שהיום בראש השנה אתם יוצאים זכאים בדין בזכות המצות שאתם אוכלים בחודש האביב, עיי"ש. ויתכן לומר שזה בזכות העמל והטורח, והזיעה של מצוה היוצאת ממנו בשעת האפייה, וסמך לדבר, דהראשי תיבות של זיעה של מצוה, נוטריקון 'מלכיות זכרונות שופרות', זה לעומת זה.

ומה נכון להמליץ על זה בלשון הכתוב 'בזיעת אפך תאכל לחם', שהכתוב מזהיר על הלחם עוני שלא תחטפנו מן השוק, רק תטרח ותשבר את גופך באפייתו, ובזיעת אפך תאכלנו.

ויבא הרמז בפרשתו: 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה', ובמדרש (יקר"ד ב א): 'זהו שאמר הכתוב (ירמיה לא ט) 'הבן יקיר לי אפרים וגו'. מכם היינו מעצמיכם, שהאדם יקריב מעצמו קרבן לה', כמבואר בספה"ק (עיי' דברי יואל בפרשתו), ואיזה קרבן יכול האדם להקריב מגופו, יש לומר שהוא הזיעה של מצוה, ולכן תמצא סופי התיבות של 'אדם כי יקריב מכם' בגימטריא 'זיעה', והנה זיע"ה נוטריקון 'ראה זרע ע'ובדי השם, שע"י שעוסקין במצות ה' ומזיעין בזה, זוכין לזרע ברכ' ה', ולכן הסמך המדרש הפסוק הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים, ששכרו של המזיע במצות ה', הוא שזכה לבנים יקרים וחביבים.

מאור השבת

שבט קודש יכול אפילו היחיד לזכות לתשובה דרבים

ידוע היסוד שכתב **הישמח משה** בפרשת האזינו שתשובה דרבים אפילו אם הוא רק מראה מכל מקום נחשבת כמו תשובה מאהבה בכח הרבים. וכתב **בעצי חיים**, דלפי זה שנים שעשו תשובה ביחד הרי זה תשובה מאהבה, שהרי קיימא לן מיעוט רבים שנים. ובוה ביאר לי רבינו הגה"ק **בעל ברך משה מסאטמאר** זצ"ל תחת אחד השיחים, הא דאמר ראובן (בראשית לו ל) 'הילד איננו ואני אנה אני בא', ובמדרש (הובא בדברי יואל) 'אנה אני בא במעשה בלהה', כי הנה ראובן חשב שיעשה תשובה ביחד עם יוסף הצדיק, ובאופן זה תהיה תשובתו שלימה מאהבה, אך כיון שחזר וראה שאין יוסף בבוה, צעק 'אנה אני בא במעשה בלהה', כי מאחר שנלקח יוסף נכזה תקוותו לזכות לתשובה מאהבה. ע"כ.

והנה, **מין שליטי"א** בספרו **לב אהרן** כתב לחדש, דבשבט קודש, כיון שיש לכל אחד נשמה יתירה, נחשב כל אחד כשנים, ואם כן יכול אפילו היחיד לעשות תשובה מאהבה. ובוה יש לבאר מאמר הזוהר: 'רזא דשבת איהו שבת דאתאחדת ברזא דאחד', שבשבט קודש מתאחדים שני נשמות בתוך כל אחד מישראל, ונחשב כרבים, וממילא יכול אפילו היחיד לזכות למדרגה העליונה של תשובה מאהבה.

הוצאת הגליון נתנדב ע"י ידידנו הרבני הנכבד והמפואר הר"ר יואל קליינבערגער הי"ו לרגל הולדת נכדו למז"ט

ברכת מזל טוב ידידנו הרבני הנכבד והמפואר הר"ר ישעי' בערנאטה הי"ו לרגל נישואי בתו למזל טוב

חזינן מהכא שהיה עדיף לו לשלמה המלך דברי התנחומים שנחמו העני, אף על פי שלא נתן לפניו אלא מעט ירק, שוודאי לא נחשב לכולם בעיני שלמה כנגד הסעודה שהיה לו בימי מלכותו, יותר ויותר מכל הסעודה הגדולה שערך לו העשיר עם כל מטעמיו, שלא שמחו בדברים.

לקח נוסף אנו למדים מזה, הדרך והאופן שבו משמחים אדם השרוי בצרה, לא לדבר עמו דברים שאתה רוצה לשמוע כדי לספק את יצר הידיעה שלך וכדומה, רק לומר לו דיבורים מחזקים שהוא רוצה לשמוע, לעודדו ולחזקו שלכל צרה ישנה קץ, ועוד גיעו אליו ימים טובים מאלו, וכמובן שהכל תלוי בשיקול הדעת לפי הענין והמקום והזמן, וצריך לשקול דבריו בדעת ובהשכל, וכאשר יעשה באופן הזה, וישמח את לב חבירו, יהיה נחשב לו כאילו הקריב קרבנו על גבי המזבח, ונתכפרו לו כל עוונותיו, וכאמור.

אדוני המלך, איש עני אני, אלא אם רצונך לגל עמי היום במעט ירק שיש לי, באותה שעה הלך לביתו, רחץ לו ידיו ורגליו, והביא לו מעט ירק, והתחיל אותו האיש מנחמו, ואמר לו, אדוני המלך, שבועה נשבע הקדוש ברוך הוא לאביך שאינו פוסק מלוכה מזרעו, שנאמר 'נשבע ה' לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנך אשית לכסא לך' (תהלים קלב יא), אלא כך הוא דרכו של הקדוש ברוך הוא, מוכיח וחוזר ומוכיח, שנאמר 'כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה' (משלי ג יב), אבל הקדוש ברוך הוא מחזירך למלכותך, כיון ששמע שלמה כך מיד נתקררה דעתו עליו ושמח מאותה סעודה של ירק ועמד משם שבע, אמר רחב"א אמר ר' אבון בר בנימין בשם ר' יוסי בן זמרה, כיון שחזר שלמה למלכותו כתב בחכמתו 'טוב ארוחת ירק ואהבה שם' שאכלתי אצל העני, 'משור אבוס ושנאה בו' שהאכילני אותו עשיר שהזכיר צערי. עכ"ל.

השפעת ההורים על שמחת החג של הבנים

שמעתי מהגה"צ ר' שמעלקא לייפער זצ"ל האדמו"ר מחוסט, משל נאה על אותם הנאנחים על קושי השעבוד של ההכנות לחג הפסח, ורק מחפשים היאך להפטר ממנו, דהיה פעם תינוק אחד, שבכל פעם שירדו גשמים בכה בכי רב ולא הצליחו להרגיעו, ההורים הנואשים לקחוהו מרופא אחד למשנהו, כל אחד תלה הדבר בסיבה אחרת ונתנו לו רפואות שונות ומשונות אך ללא הועיל, עד שהגיעו אל רופא זקן ופקח, והלה חקר את ההורים הנה והנה. מה הם עושים בשעה שיוורדים גשמים, והוברר הדבר שבכל פעם שמתחיל לירד מטר ממחרת האם להוריד את הבדים השטוחים בחוץ, ואומרת 'אוי אוי עס רעגנט, מען דארף אריינברענגען די וועש', והתינוק הבין מזה שהגשמים הם צרה צרורה, על כן התחיל לבכות בכל פעם שירדו גשמים. כן הוא גם בענין ההכנות לחג, אם ההורים נאנחים ואומרים, או אפילו רק חושבים בלבם, 'אוי, פסח בפתח, צריכים לנקות את הבית מחמץ, ולהוציא כסף רב על מצות ושאר צרכי החג, למי יש כח לזה, הלוואי וכבר יעבור החג', אזי הילדים קולטים מהר מאוד שהחג הוא מין צרה ועינוי, מעין שעבוד מצרים, ויקנו בלבם שנה לחג, וגם כאשר יגדלו תגדל השנאה עמהם ורק יחפשו כל מיני אופנים היאך להשתמט מן העול הקשה הלזה, כגון לילך ל'האטעל' למשך כל החג, או להקל בכל מיני חומרות, וכדומה. אמנם להיפך, אם ההורים שמחים לקראת החג, ועושים כל ההכנות בשמחה ובהתרוממות, ועומדים ומצפים אימתי כבר יגיע ליל הסדר הגדול והנשגב, אזי זה מחדיר בלב הילדים אהבה וציפיה לחג הפסח אשר גם כי יזקינו לא יסור מהם.

ובוה יש לבאר 'משנכנס אדר מרבין בשמחה' (תענית כט), ופירש רש"י: 'ימי ניסים היו לישראל פורים ופסח', וכבר הקשה החתם סופר (ז' אדר דרוש תשצ"א) מה ענין פסח לחודש אדר, ולפי האמור יש לומר שצריך להמשיך את השמחה של חודש אדר בכל ההכנות לפסח. ובאופן הזה יוכלו לומר בהלל של ליל התקדש החג 'אם הבנים שמחה', כי הלקח והחינוך של שמחה זו ליווה אותם למשך כל ימי חייהם.

ויש להמליץ בזה לשון הפסוק אויב"י איש אנשי ביתו (מכה 1) האיש שאומר אוי"י ווי"י על הכנה לחג, זה משפיע לרע על אנשי ביתו.